

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов *Олена* – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонов *Тетяна* – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзіх Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364”(477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

<i>Сомок Данійл Миколайович</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДДАЛЕНОЇ БІОМЕТРИЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ	248
<i>Халаїм Діана Сергіївна,</i> ОСОБЛИВОСТІ СТЯГНЕННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ВТРАТ ТА 3% РІЧНИХ ЗА КРЕДИТНИМИ ДОГОВОРАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРАВОВИЙ БАЛАНС МІЖ ІНТЕРЕСАМИ КРЕДИТОРА І БОРЖНИКА	251
<i>Цупенкова Анна Олександрівна</i> СПАДКУВАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	254

НА ПОЧАТКУ НАУКОВОГО ШЛЯХУ

ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

<i>Балик Анна Вікторівна, Іскра Єлизавета Сергіївна</i> ФОРС-МАЖОРНІ ОБСТАВИНИ ПРИ ВИКОНАННІ ГОСПОДАРСЬКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	258
<i>Волошенюк Олександра Юріївна,</i> ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У БІЗНЕСІ ЧЕРЕЗ ІНСТИТУТ БІСНЕС-ОМБУДСМЕНА	262
<i>Горбик Дарина Віталіївна,</i> ТИПОВІ АРБІТРАЖІ УГОДИ, ЇХ ПРАВОВА ПРИРОДА.....	266
<i>Довгонос Іванна Юріївна, Ткаченко Владислав Артемович</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	270
<i>Кушнір Олександр Олександрович,</i> ОСОБЛИВОСТІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	274
<i>Лукашова Яна Валентинівна,</i> ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	277
<i>Родрігес Лілія Фаб'янівна,</i> РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БІЗНЕСУ.....	281
<i>Соловей Анна Олегівна, Решетило Яна Сергіївна,</i> КОМБІНОВАНІ ПРОЦЕДУРИ У МІЖНАРОДНОМУ КОМЕРЦІЙНОМУ АРБІТРАЖІ	283
<i>Халаїм Діана Сергіївна,</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ СТИМУЛЮВАННЯ БІЗНЕСУ ЧЕРЕЗ ЦЕНТРИ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА «ДІЯ. БІЗНЕС»	287

2. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 № 3038-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011, № 34, ст. 343.

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» від 18.03.2022 № 314. *Офіційний вісник України*. 2022, № 26, с.24

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення дозвільних та реєстраційних процедур у будівництві в умовах воєнного стану» від 24.06.2022 № 722. *Офіційний вісник України*. 2022, № 53, с.120

Кушнір Олександр Олександрович,

*студент 2 курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національний університет «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Гофман О. Р.

ОСОБЛИВОСТІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Ліцензування бізнесу є важливим інструментом державного регулювання господарської діяльності та контролю якості товарів і послуг. У сучасній Україні на шляху до європейської інтеграції ліцензування відіграє важливу роль у забезпеченні прозорості бізнес-процесів, підтримці добросовісної конкуренції та зниженні ризиків корупції. Ліцензування спрямоване на створення оптимальних умов для ведення господарської діяльності з урахуванням інтересів як держави, так і підприємця.

Система ліцензування в Україні регулюється Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [2], прийнятим у 2015 році. Закон визначає, які види діяльності підлягають обов'язковому ліцензуванню, а також процедури отримання, призупинення та анулювання ліцензій, відповідальність суб'єктів господарювання у разі недотримання ліцензійних вимог. Важливим аспектом ліцензування є забезпечення доступу на ринок лише тих суб'єктів господарювання, які відповідають певним стандартам та вимогам, встановленим законодавством, що сприяє захисту інтересів споживачів.

Суб'єкт підприємницької діяльності може розпочати роботу за ліцензією з моменту внесення компетентним органом відповідних відомостей до ліцензійного реєстру. Органи ліцензування заносять

інформацію про видані ліцензії до спеціалізованих ліцензійних реєстрів і регулярно оновлюють її в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Загалом, ліцензії надаються без обмеження строку дії. Однак окремі закони передбачають спеціальні умови для видачі ліцензій, як, наприклад, строкову основу для діяльності у сферах телебачення та радіомовлення.

Господарський кодекс України визначає правову природу ліцензування через категорію «засіб державного регулювання». Так, ч. 1 ст. 14 ГК України визначено, що ліцензування є одним із інструментів державного регулювання у сфері господарювання, що вимагає проведення єдиної державної політики у цій сфері та економічного і соціального регулювання діяльності держави, суспільства і особи з метою захисту прав споживачів [1]. Стаття 1 цього Кодексу містить норму про те, що «відносини, пов'язані з ліцензуванням певних видів господарської діяльності, регулюються законом». Очевидно, йдеться про спеціальне законодавство, а саме закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [1].

Проте, незважаючи на наявність достатньої кількості нормативно-правових актів, що регулюють ліцензування господарської діяльності, на сьогоднішній день у законодавстві, яке регулює цю сферу, існує чимало проблем та прогалин. Таким чином, можна погодитись з Е. Е. Беріковою, яка вказує, що «жодним із чинних законодавчих актів не визначено конкретних понять у сфері ліцензування, не розроблено критеріїв віднесення конкретних видів діяльності до числа видів діяльності, на які поширюється ліцензія, не вказана процедура визнання певного виду діяльності такою, яка підлягає ліцензуванню» [3, ст. 1].

Отже, можна сказати, що законодавча концепція щодо ліцензування господарської діяльності не є достатньо розробленою в українському законодавстві. Це пов'язано з відсутністю законодавчого регулювання щодо необхідного балансу між державним регулюванням економіки та створеними в Україні новими ринковими механізмами. Україна перебуває в процесі реформування національної економіки.

Ліцензування в Україні спрямоване на підвищення прозорості ринку та зменшення ризиків для споживачів у таких секторах, як охорона здоров'я, безпека, фінансові послуги, будівництво, транспорт, енергетика та природні ресурси. Система ліцензування допомагає

державі контролювати якість та безпеку послуг у секторах з високим рівнем ефективності.

Незважаючи на значні кроки, зроблені для вдосконалення системи ліцензування, Україна все ще стикається з проблемами, пов'язаними з ліцензуванням бізнесу. До найпоширеніших труднощів належать бюрократичні процедури, які ускладнюють процес ліцензування. Зокрема, багато підприємців вказують на велику кількість необхідних документів, затримки в обробці заявок та незручну комунікацію з контролюючими органами. Крім того, серйозним занепокоєнням залишаються корупційні ризики, оскільки в деяких випадках для прискорення процесу отримання дозволів вимагаються неофіційні платежі. Відсутність єдиних стандартів та часті зміни до законодавства також створюють нові виклики для бізнесу та можуть негативно вплинути на інвестиційний клімат країни.

Однією з перспективних змін у сфері ліцензування є діджиталізація процесів. В останні роки Україна запровадила електронну платформу Дія, яка дозволяє подавати заявки на отримання ліцензії онлайн. Цей захід має зменшити ризик корупції та пришвидшити обробку заявок. Іншим важливим напрямком реформи ліцензування є дерегуляція, що означає скорочення кількості видів діяльності, які підлягають ліцензуванню. Це має на меті спростити ведення бізнесу, зробити його більш доступним для нових учасників та зменшити адміністративне навантаження на підприємців.

Іншим важливим напрямком розвитку є гармонізація українського законодавства у сфері ліцензування з європейськими стандартами. Оскільки Україна прагне інтегруватися в ЄС, гармонізація національних стандартів з вимогами ЄС є важливим аспектом вдосконалення системи ліцензування. Європейські стандарти передбачають спрощені процедури, прозорі та ефективні адміністративні механізми та сприяють створенню рівних умов для всіх учасників ринку. Для українського бізнесу такий підхід відкриває нові можливості виходу на європейський ринок, підвищує конкурентоспроможність та сприяє залученню іноземних інвестицій.

Таким чином, ліцензування бізнесу в Україні є необхідним елементом державного регулювання і потребує подальшого реформування для забезпечення прозорості та ефективності. Основними проблемами, з якими стикаються підприємці, залишаються адміністративні бар'єри та корупційні ризики, які ускладнюють процес ліцензування

та створюють нерівні умови для учасників ринку. Перспективними напрямами вдосконалення системи ліцензування є діджиталізація процесів, дерегуляція та гармонізація з європейськими стандартами. Ці зміни підвищать ефективність ліцензування, зменшать адміністративні бар'єри та сприятимуть розвитку конкурентного бізнес-середовища в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Господарський кодекс України : від 16.01.2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18–22. Ст. 144.
2. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158.
3. Бекірова Е. Е. Правове регулювання ліцензування певних видів господарської діяльності: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.04. Донецьк, 2006.

Лукашова Яна Валентинівна,

*Студентка 4 курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., доцентка Будурова Г. М.

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Здійснення господарської діяльності суб'єктами господарювання під час війни є надзвичайно важливим для країни, так як бізнес виступає одним з головних джерел поповнення державного бюджету. Саме тому уряд має бути зацікавленим у залученні нових інвесторів та стимулюванні створення нових підприємств, що сприятиме економічній стійкості, збільшенню робочих місць і зміцненню фінансової бази країни навіть у таких складних умовах.

Законне здійснення господарської діяльності не допускається без її легалізації, а саме – отримання необхідних юридичних документів, які надають право займатися тим чи іншим видом діяльності. Здійснення господарської діяльності без відповідних документів тягне за собою відповідальність, як господарсько-правову, так і адміністративну.